

JUSTITSMINISTERIET

Civilafdelingen

Dato: 9. januar 2017
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Emil Wetendorff Nørgaard
Sagsnr.: 2016-0035-0386
Dok.: 2132307

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål L-M
fra Retsudvalget stillet den 11. november 2016**

Samrådsspørgsmål L:

”Vil ministeren redegøre for sin holdning til at ændre reglerne om fri proces, så en større andel af befolkningen får mulighed for at opnå fri proces?”

Samrådsspørgsmål M:

”Vil ministeren redegøre for sin holdning til, hvor stor den andel af befolkningen, der kan opnå fri proces, skal være?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Lisbeth Bech Poulsen (SF).

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

Jeg vil begynde med at sige tak for spørgsmålene om fri proces. Det er et område, som jeg bestemt mener, er værd at drøfte. Fri proces er en ordning, der kan hjælpe til, at alle får så lige en adgang til domstolene som muligt. Det er – og skal være – en grundlæggende del af vores retssamfund.

Jeg er blevet bedt om at forklare min holdning til at ændre reglerne, så en større andel af befolkningen får mulighed for at opnå fri proces.

Jeg er derudover blevet bedt om at forklare, hvor stor en andel af befolkningen, der efter min opfattelse skal kunne opnå fri proces.

Det er to spørgsmål, der hænger meget tæt sammen. Jeg vil derfor besvare dem samlet.

[Spørgsmål nr. 83 fra REU]

Jeg blev for nylig i spørgsmål nr. 83 (Alm. del) fra Retsudvalget bedt om at svare på, hvilken dækningsgrad for fri proces, jeg mener, er rimelig. Med dæk-

ningsgrad mener man den andel af befolkningen, der kan få fri proces.

Det er derfor ikke nogen overraskelse, at min besvarelse i dag lægger sig meget tæt op ad det svar, som jeg afgav til Retsudvalget på spørgsmål nr. 83. Det blev sendt til Retsudvalget den 8. december 2016.

Jeg skal for en god ordens skyld tilføje, at jeg den 15. december afgav et supplerende svar på spørgsmålet, hvor jeg berigtigede nogle af tallene i den oprindelige besvarelse.

[Formålet med fri proces-ordningen]

Det er en svær afvejning at fastsætte regler om fri proces, der er rimelige og retfærdige.

Formålet med fri proces er jo, at personer med forskellige økonomiske forhold skal have lige muligheder for at føre retssager ved domstolene.

Det sikrer vi ved at have regler, der gør det muligt for folk at søge statens hjælp, når de ikke selv har råd til at betale udgifterne til en retssag. Vi sikrer på den måde, at de pågældende personer ikke lader være med at

anlægge en retssag, der har betydning for dem, bare fordi de ikke har råd til at føre sagen.

Omvendt er det sådan, at hvis man skaber for bred en adgang til fri proces, risikerer man, at der bliver anlagt sager, som ikke skulle have været anlagt i første omgang. Det kan have negative konsekvenser for både domstolene og for borgerne, der benytter sig af domstolene.

Systemet for fri proces er i dag indrettet sådan, at de økonomiske betingelser blot er ét af flere elementer, der bestemmer, hvem der kan få fri proces. Der er f.eks. også indholdsmæssige krav til sagen. Dem kommer jeg tilbage til om lidt.

Alle elementerne har til fælles, at de skal sikre denne balance i fri proces-systemet.

[Retshjælpsforsikring]

Det er sådan i dag, at retshjælpsforsikringen er den primære mulighed for at få dækket sine udgifter til en retssag. Det er altså en betingelse for at få fri proces, at ansøgeren ikke har en retshjælpsforsikring, der dækker sagsomkostningerne.

Retshjælpsdækning er en normal del af indboforsikringen. Ifølge brancheorganisationen Forsikring & Pension var ca. 93 pct. af danskerne i 2014 dækket af en indboforsikring.

Retshjælpsforsikringen indeholder typisk et loft for størrelsen af de sagsomkostninger, der kan dækkes. Det loft ligger normalt på 175.000 kr. Det vil sige, at man kan risikere, at forsikringen kun kan dække en del af sagsomkostningerne.

Den nuværende ordning giver derfor mulighed for at få fri proces til de sagsomkostninger, der overstiger forsikringens maksimale dækning. Der er altså mulighed for at blive undtaget fra betingelsen om, at man ikke både kan have en retshjælpsforsikring og få fri proces samtidig.

Det hører selvfølgelig med til billedet, at retshjælpsforsikringen ikke omfatter alle typer af sager. F.eks. er sager om erhvervsudøvelse og sager om separation, skilsmisse eller forældremyndighed ikke omfattet.

[Fri proces]

Man kan ansøge om fri proces, hvis man er en af de få, der ikke har en retshjælpsforsikring, eller hvis sagen ikke er dækket af forsikringen. Det er som udgangspunkt en betingelse, at man ikke overskrider indtægtsgrænserne for fri proces.

Indtægtsgrænserne er fastsat sådan, at enlige har en lavere grænse end samlevende par. Grænserne stiger desuden for hvert hjemmeboende barn, man har.

Men der kan faktisk gives fri proces, selv om man overskrider indtægtsgrænserne. Det kræver, at man har et ganske særligt behov for bistand, eller at sagsomkostningerne skønnes at blive særligt store.

[Materielle betingelser]

Ud over de økonomiske betingelser for fri proces, er der også en række indholdsmæssige betingelser. De kommer først i spil, når det er konstateret, at ansøgeren lever op til de økonomiske betingelser.

Jeg vil ikke gennemgå betingelserne i detaljer, men blot nævne, at der også herigennem sker en regulering af, hvem der kan få fri proces.

[Dækningsgrad]

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmål nr. 83 indhentede Justitsministeriet oplysninger fra Danmarks Statistik. De oplysninger gik på, hvor mange enlige og par, der ikke overskrider indtægtsgrænserne for fri proces.

Jeg vil ikke gennemgå alle oplysningerne. Dem kan I finde i den supplerende besvarelse af spørgsmål nr. 83.

Jeg vil dog nævne, at det i 2015 var knap 49 pct. af enlige og par, der lå under indtægtsgrænserne for fri proces.

Opgørelsen viser også, at det tal har været støt stigende siden 2009, hvor ca. 44 pct. af enlige og par holdt sig inden for indtægtsgrænserne.

[Konklusion]

Jeg mener alt i alt, at den nuværende ordning for fri proces giver en fornuftig dækningsgrad for borgerne. Jeg

tror i øvrigt ikke, at det er hensigtsmæssigt at fastlægge på forhånd, at en bestemt andel eller størrelse af befolkningen til enhver tid skal kunne opnå fri proces.

Den nuværende ordning rammer en god balance. Den sikrer, at de, der har et reelt behov for økonomisk hjælp til at føre retssager, kan få det, uden at der er en tilskyndelse til at anlægge retssager, der ikke bør anlægges, blot fordi staten betaler udgifterne.

Jeg hæfter mig ved, at borgerne først og fremmest skal have dækket deres sagsomkostninger gennem forsikringen. Jeg mener, at det er meget positivt, at ca. 93 pct. af befolkningen i 2014 havde en indboforsikring, der almindeligvis indeholder retshjælpsdækning.

Jeg hæfter mig også ved, at indtægtsgrænserne er fastsat til et niveau, hvor lige knap halvdelen af landets enlige og par i 2015 levede op til indtægtsgrænserne. Det er en rigtig fornuftig dækningsgrad, der som nævnt har været støt stigende siden 2009.

Jeg lægger også vægt på, at den resterende del af befolkningen, som overskrider indtægtsgrænserne, og som ikke har en forsikring, ikke nødvendigvis er afskåret fra at få fri proces. De kan få dispensation, hvis de har et

helt særligt behov for hjælp, eller hvis sagsomkostningerne skønnes at blive ekstraordinært store.

På nuværende tidspunkt mener jeg derfor ikke, at der er anledning til at foreslå ændringer af reglerne om fri proces.

Tak for jeres opmærksomhed.